

Teematund „500 AASTAT EESTI RAAMATUT“

Sihtgrupp: I-IV kooliastme (3.-12. klasside) õpilased

Eesmärk:

Teematund toetab eri kooliastmete õppekava, rikastades nii ajaloo-, keele ja kirjanduse kui kunstide. Teematund on loodud Eesti Raamat 500 teema-aastast lähtuvalt. Tunnis vaatleme ajavahemiku 1525-2025 ajaloo võtmesündmusi, mis on seotud kirjanduse, keele ja koolielu arenguga. Kõrvutame ajaloo olulisi sündmusi sama perioodi märgiliste eesti (laste)raamatutega.

Paigalda ajatelg ruumi seinale.

Sissejuhatus:

Kui vana on meie tunni osaleja? Paigutame üheskoos poisi ja tüdruku pildi õige aastaarvu lähedale. Kui vanad on tunnis osaleja vanemad? Paigutame ema-isa pildimotiivi õigesse ajajärku. Kui vanad on nende vanavanemad? Millal tekkis Eesti Vabariik? Mis on teie linna/küla vanim hoone/tähtis hoone? Kui vana on teie koolimaja? Paigutame pildid paika **Lisa 2**. Kuidas me neid ajaloosündmusi teame? Ajalugu on kirja pandud lugu. Kaugema ajaloo oluliste faktide ilmnemisel võib teinekord olla oluline roll juhusel. Juhtumisi leiti raamatut restaureerides katekismuse tükid, mis olid teise raamatu kaane täitematerjal!! Lisaks võib ajateljele paigutada olulisi fakte kohalikust elust – kui vana on teie vanim kirik, koolimaja või muu tähtis ehitis?

Ajatelje ülevaade: Tutvu „500 aastat eesti raamatut“ tunni sisumaterjaliga **Lisa 1**. Leia enda lemmikteemad, millel pikemalt peatuda ning faktid, millest kiiremalt üle libiseda. Leia enda kogudest ajateljel olevad raamatud, mida saab lastele näidata. Leia juurde oma kogu vanimaid ja haruldasemaid raamatuid, mida saab tunnis lastele näidata. Jutusta lastele „500 aastat eesti raamatut“ lugu, arutlege üheskoos teemade üle. Loo jutustamise vahele tehke omal valikul järgnevaid mängulisi ja praktilisi tegevusi. Valige tegevustele ajateljest lähtuvalt sobiv koht.

Praktilised tegevused jutu vahele:

Lisa 3, Lisa 4 – Wanradt-Koelli katekismuse raamatu säilinud lehekülgede näited. Prindi välja, vajadusel lamineeri. Ülesanne paarides – proovige lugeda ja leida tekstist teile tuttavaid sõnu. Mida leiate? Raamatu säilmed Tallinna Linnaarhiivis.

Laste Rõõm – Näita lastele vana raamatu reprints. Lugege koos üks lugu.

Lisa 5 – Gooti tähed. Jaga lastele paari peale gooti/ladina tähestiku tööleht. Lapsed otsivad oma eesnimetähe. Seejärel jaga lastele paari peale üks kriiditahvel ning kriidid. Jaota tahvel joonega pooleks. Kumbki saab gooti tähtedes oma poolele kirjutada eesnimetähe või nime. Võite näidata vanu aabitsaid/aabitsapilte **Lisa 9**.

Lisa 6 – Kirjavahemärgid. Prindi välja tekstilõik, kus puuduvad kirjavahemärgid. Anna lastele paari peale lugeda. Las keegi proovib ette lugeda. Võrrelge lause lugemist ning sellest arusaamist koos kirjavahemärkidega ja ilma.

Lisa 7 – Tahvli valmistamise juhend. Oleme koolilapsed. Katkend filmist „Kevade“. ([Bing Videos](#)), vaadake koos filmi algust ca 1,5 minutit või leidke filmist omale sobiv katkend. Kriit ja tahvel „Kevade“ filmis. Sealt edasi sule ja tindiga kirjutamine.

Mängud jutu vahele:

1. Pane end proovile: põlvitame hernestel. Pane herved kandikule või madala servaga kasti, et lapsed saaksid proovida vana aja kooli karistamise meetodit. Võib pakkuda ka teisi võimalusi.
2. Võrdle enda ja 1890ndate talulapse välimust (**Lisa 8**). Mis on erinev?
3. Vana aja laste nimed: tüdrukutel – Mari, Liisa, Anna, Kadri, Maali, Leena, Kristi, Eeva, Anu. Poistel – Jaan, Jakob, Hans, Peeter, Mihkel, Toomas, Mart, Juhan, Madis, Tõnis. Mis nimed teil on?
4. Vana aja mängud:

Käest-kätte andmine

Mängijad istuvad/seisavad ringis ja annavad märkamatu ühest käest teise väikese eseme, näiteks kivi. Keskel olev mängija püüab ära arvata, kelle käes ese parasjagu on.

Kummardamismäng

Üks mängija läheb ringist eemale. Sel ajal valivad teised grupist kellegi, kellele väljas olnud mängija peab kummardama. Tagasi tulles teeb oma valiku ja kummardab. Kui valib õigesti, siis läheb see välja, kelle ees kummardati. Kui valib valesti, siis peab ise uuesti välja minema.

5. Kirjutame sulle ja tindiga. Kasuta hanesulgi või metallotsaga sulgi.
6. Al otsing – milline näeb raamat välja aastal 2525. Lapsed võivad seda joonistada.

Tunni materjalide koostajad: Krista Kumberg, Lumimari, Katrin Tõnisson (jaanuar 2025)